

**GLAVNA SLUŽBA
ZA REVIZIJU JAVNOG SEKTORA
REPUBLIKE SRPSKE**

Republika Srpska
78000 Banja Luka
Vladike Platona bb
Tel: +387(0)51/493-555
Faks: +387(0)51/493-556
e-mail: revizija@gsr-rs.org

**Izveštaj o provedenoj finansijskoj reviziji
Opštine Bileća
za period 01.01-31.12.2022. godine**

Broj: RV043-23

Banja Luka, 13.07.2023. godine

SADRŽAJ

I	IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA	1
	Izvještaj o reviziji finansijskih izvještaja	1
II	IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA	4
	Izvještaj o reviziji usklađenosti.....	4
III	REZIME DATIH PREPORUKA.....	5
IV	KRITERIJUMI ZA REVIZIJU USKLAĐENOSTI.....	7
V	IZVJEŠTAJ O PROVEDENOJ REVIZIJI (NALAZI)	8
	1. Uvod	8
	2. Provođenje preporuka iz prethodnog izvještaja.....	8
	3. Zaključak o funkcionisanju sistema internih kontrola	9
	4. Nabavke.....	11
	5. Priprema i donošenje budžeta	11
	6. Finansijski izvještaji	12
	6.1. Izvještaj o izvršenju budžeta.....	12
	6.1.1. Prihodi i primici.....	13
	6.1.2. Rashodi i izdaci.....	14
	6.1.3. Budžetski suficit/deficit.....	16
	6.1.4. Neto finansiranje.....	16
	6.1.5. Razlika u finansiranju	16
	6.1.6. Izvještaj o izvršenju po računovodstvenim fondovima	16
	6.2. Bilans uspjeha	17
	6.2.1. Prihodi.....	17
	6.2.2. Rashodi.....	17
	6.2.3. Finansijski rezultat.....	17
	6.3. Bilans stanja.....	17
	6.3.1. Aktiva.....	17
	6.3.2. Pasiva.....	20
	6.3.3. Vanbilansna evidencija.....	21
	6.4. Bilans novčanih tokova	21
	6.5. Vremenska neograničenost poslovanja.....	22
	6.6. Potencijalna imovina i potencijalne obaveze	22
	6.7. Napomene uz finansijske izvještaje	22

I IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA

Izvještaj o reviziji finansijskih izvještaja

Mišljenje sa rezervom

Izvršili smo reviziju konsolidovanih finansijskih izvještaja Opštine Bileća koji obuhvataju: Konsolidovani bilans stanja na dan 31.12.2022. godine, Konsolidovani bilans uspjeha, Konsolidovani izvještaj o promjenama neto imovine, Konsolidovani bilans novčanih tokova, Konsolidovani periodični izvještaj o izvršenju budžeta na računovodstvenom fondu 01 i Konsolidovani periodični izvještaj o izvršenju po računovodstvenim fondovima za godinu koja se završava na taj dan. Revizijom smo obuhvatili pregled značajnih transakcija, objašnjavajućih napomena uz finansijske izvještaje i primjenu računovodstvenih politika u revidiranom periodu.

Po našem mišljenju, osim za navedeno u pasusu „Osnov za mišljenje sa rezervom“, konsolidovani finansijski izvještaji Opštine Bileća istinito i objektivno prikazuju, u svim materijalnim aspektima, finansijsko stanje imovine i obaveza na dan 31.12.2022. godine i izvršenje budžeta za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa propisanim okvirom finansijskog izvještavanja.

Osnov za mišljenje sa rezervom

Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji javnog sektora Republike Srpske i relevantnim ISSAI standardima revizije 2200-2810. Naša odgovornost za provođenje revizije detaljnije je opisana u pasusu „Odgovornost revizora“. Reviziju smo proveli u skladu sa ISSAI 130 - Etički kodeks, ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti i nezavisni smo u odnosu na subjekta revizije.

Smatramo da su pribavljeni revizijski dokazi, s obzirom na propisani okvir finansijskog izvještavanja dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnov za naše mišljenje o finansijskom stanju imovine, obaveza i izvora i izvršenju budžeta.

Kao što je navedeno pod tačkom 3. ovog Izvještaja:

Popis imovine i obaveza sa stanjem na dan 31.12.2022. godine nije izvršen u skladu sa Pravilnikom o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem imovine i obaveza, jer Javna ustanova Turistička organizacija nije izvršila popis imovine i obaveza, a Javna ustanova Narodna biblioteka popis obaveza i kod Javne ustanove Kulturno sportski centar popisom nije obuhvaćen dio imovine, popisne liste nisu ovjerene od strane ovlašćenog lica i ne sadrže datum zaprimanja, a nadležni organ Opštinske uprave, Javne ustanove Kulturno sportski centar i Narodna biblioteka nije usvojio izvještaj o popisu.

Kao što je navedeno pod tačkom 6. ovog Izvještaja:

Kod sačinjavanja konsolidovanih finansijskih izvještaja za 2022. godinu nije izvršena konsolidacija u skladu sa članom 122. stav (2) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike, jer nije izvršena eliminacija osnivačkih uloga u nižim budžetskim korisnicima u iznosu od 15.000 KM. Takođe, nije izvršeno uključivanje neto imovine/kapitala javne ustanove i preduzeća pod kontrolom Opštine Bileća iz njihovih bilansa stanja u konsolidovani bilans stanja i eliminacija osnivačkih uloga u kontrolisanim entitetima evidentiranih u glavnoj knjizi trezora Opštine, u skladu sa članom 123. stav (3. i 4.) navedenog pravilnika.

Kao što je navedeno pod tačkom 6.1.2.1. ovog Izvještaja:

Transakcije po osnovu dodjele sredstava granta u određenom broju slučajeva evidentirane su u glavnoj knjizi trezora bez vjerodostojne knjigovodstvene isprave i propisanog obrasca

za trezorsko poslovanje, što nije u skladu sa članom 4. stav (1. i 2.) i članom 6. stav (1) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

Subvencije su precijenjene u iznosu od 190.000 KM a potcijenjeni su tekući grantovi u istom iznosu, jer tekući grantovi nisu klasifikovani u skladu sa 95. stav (3) Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike.

Kao što je navedeno pod tačkom 6.3.1.1. ovog Izvještaja:

Kratkoročni plasmani su precijenjeni u najmanjem iznosu od 10.311 KM, kao i kratkoročna potraživanja u iznosu od 115.320 KM, kratkoročna razgraničenja 175.000 KM, kratkoročna finansijska imovina i razgraničenja iz transakcija sa drugim jedinicama vlasti u iznosu od 36.176 KM i finansijski rezultat ranijih godina u iznosu od 336.807 KM, jer nije vršena korekcija kratkoročne finansijske imovine i razgraničenja u skladu sa članom 73. stav (1. i 2.) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

Takođe, precijenjene su zalihe sitnog inventara u iznosu od 30.180 KM i finansijski rezultat ranijih godina u istom iznosu, jer priznavanje i vrednovanje zaliha nije vršeno u skladu sa članom 60. stav (1., 2. i 7.) istog pravilnika.

Kao što je navedeno pod tačkom 6.3.1.2. ovog Izvještaja:

Dugoročni zajmovi su precijenjeni u najmanjem iznosu od 506.282 KM, kao i finansijski rezultat ranijih godina u navedenom iznosu, jer Opština Bileća nije izvršila procjenu dugoročnih zajmova i korekciju istih u skladu sa članom 76. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

Kao što je navedeno pod tačkom 6.3.2.1. ovog Izvještaja:

Obaveze iz poslovanja precijenjene su u najmanjem iznosu od 19.800 KM, a u istom iznosu potcijenjene su obaveze za doznake, jer obaveze po osnovu stipendija studentima nisu evidentirane u skladu sa članom 81. Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike.

Kao što je navedeno pod tačkama 6.5. i 6.7. ovog Izvještaja:

U Napomenama uz konsolidovane finansijske izvještaje Opštine Bileća nisu objelodanjene informacije vezano za stalnost poslovanja, što nije u skladu sa zahtjevom MRS JS 1 - Prezentacija finansijskih izvještaja.

Takođe, Napomene uz konsolidovane finansijske izvještaje ne sadrže potpuna obrazloženja u skladu sa članom 46. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika i zahtjevima MRS JS 17 - Nekretnine, postrojenja i oprema i MRS JS 31 - Nematerijalna imovina.

Ključna pitanja revizije

Ključna pitanja su ona pitanja koja su po našem profesionalnom mišljenju bila najznačajnija u vršenju revizije konsolidovanih finansijskih izvještaja Opštine Bileća za godinu koja se završava na dan 31.12.2022. godine. Ova pitanja smo razmotrili u okviru revizije tih finansijskih izvještaja kao cjeline, a u formiranju našeg mišljenja ne dajemo odvojeno mišljenje o tim pitanjima. Osim pitanja opisanih u pasusu „Osnov za mišljenje sa rezervom“, nema drugih pitanja koja treba objaviti u ovom Izvještaju o reviziji.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Načelnik opštine je odgovoran za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima za javni sektor i međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Ova odgovornost obuhvata: osmišljavanje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih

izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed prevare i greške; odgovarajuća objelodanjivanja relevantnih informacija u napomenama uz finansijske izvještaje; odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena koje su primjerene datim okolnostima i nadzor nad procesom izvještavanja. Pri izradi finansijskih izvještaja rukovodstvo je odgovorno da procijeni stalnost poslovanja i da objelodani pitanja vezana za vremensku neograničenost poslovanja.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naš cilj je da steknemo razumno uvjerenje o tome da finansijski izvještaji, kao cjelina, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze uzrokovane prevarom ili greškom, kao i da sačinimo i objavimo revizijski izvještaj, koji sadrži naše mišljenje. Razumno uvjerenje predstavlja visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija, koja je izvršena u skladu sa ISSAI standardima revizije uvijek otkriti materijalno značajne pogrešne iskaze kada oni postoje.

Pogrešni iskazi mogu nastati kao posljedica prevare ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako, pojedinačno ili zajedno, mogu uticati na ekonomske odluke korisnika koje se donose na osnovu finansijskih izvještaja.

Zbog činjenice da se revizija provodi provjerom na bazi uzorka i da u sistemu internih kontrola i računovodstvenom sistemu postoje inherentna ograničenja, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške ostanu neotkrivene.

Revizija uključuje provođenje postupaka u cilju pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i objelodanjivanjima datim u finansijskim izvještajima. Izbor postupaka je zasnovan na revizijskom prosuđivanju i profesionalnom skepticizmu, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalih usljed prevare i greške. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju osmišljavanja revizijskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efektivnosti internih kontrola. Revizija takođe uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika utemeljenih na vremenskoj neograničenosti poslovanja i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja.

Izjavljujemo da smo postupili u skladu sa relevantnim etičkim zahtjevima u vezi sa nezavisnošću. Ostvarili smo komunikaciju sa odgovornim licima subjekta revizije u vezi sa planiranim obimom i vremenskim rasporedom revizije, ključnim revizijskim pitanjima i drugim važnim pitanjima i značajnim nalazima revizije, uključujući značajne nedostatke u sistemu internih kontrola koji se mogu identifikovati tokom revizije.

Banja Luka, 13.07.2023. godine

Glavni revizor

Jovo Radukić, s.r.

II IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA

Izvještaj o reviziji usklađenosti

Mišljenje sa rezervom

Uz reviziju konsolidovanih finansijskih izvještaja Opštine Bileća za 2022. godinu, izvršili smo reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija iskazanih u finansijskim izvještajima sa značajnim zakonskim i drugim propisima.

Po našem mišljenju, osim za navedeno u pasusu „Osnov za mišljenje sa rezervom“, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije iskazane u konsolidovanim finansijskim izvještajima Opštine Bileća za 2022. godinu su, u svim materijalnim aspektima, u skladu sa propisima kojima su regulisane.

Osnov za mišljenje sa rezervom

Reviziju usklađenosti smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji javnog sektora Republike Srpske i ISSAI 4000 – Standard za reviziju usklađenosti.

Vjerujemo da su pribavljeni revizijski dokazi dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnov za naše mišljenje o usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija iskazanih u finansijskim izvještajima sa propisima kojima su regulisane.

Kao što je navedeno pod tačkom 4. ovog Izvještaja:

Izvršene nabavke robe, usluga i radova u vrijednosti od 83.174 KM nisu obuhvaćene planom nabavki, niti su donesene posebne odluke o pokretanju postupaka nabavki, što nije u skladu sa članom 17. stav (1. i 3.) Zakona o javnim nabavkama.

Za nabavke robe i usluga u najmanjem iznosu od 23.670 KM nisu provedeni postupci nabavki, a nabavke hrane i pića (10.911 KM), kao i usluga izrade elaborata i programa (12.000 KM) sprovedene su putem više postupaka direktnog sporazuma čime je izvršeno dijeljenje predmeta nabavke, što nije u skladu sa članom 6., 15. stav (7) i članom 87. stav (3) Zakona o javnim nabavkama.

Odgovornost rukovodstva za usklađenost

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, načelnik je takođe odgovoran da osigura da su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije iskazane u finansijskim izvještajima u skladu sa propisima kojima su regulisane.

Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti

Pored odgovornosti da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, naša odgovornost podrazumijeva i izražavanje mišljenja o tome da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije iskazane u finansijskim izvještajima, u svim materijalnim aspektima, u skladu sa propisima kojima su regulisane. Odgovornost revizora uključuje obavljanje procedura kako bi pribavili revizijske dokaze o tome da li je poslovanje Opštine Bileća obuhvaćeno prema definisanim kriterijumima, usklađeno sa zakonskim i drugim propisima. Procedure podrazumijevaju procjenu rizika od značajnih neusklađenosti sa zakonima i propisima koji regulišu poslovanje Opštine Bileća.

Banja Luka, 13.07.2023. godine

Glavni revizor

Jovo Radukić, s.r.

III REZIME DATIH PREPORUKA

Preporuke vezane za finansijske izvještaje

Preporučuje se načelniku Opštine da obezbijedi da se:

- 1) vrši usaglašavanje pomoćne knjige stalne imovine sa glavnom knjigom neposredno prije popisa imovine i obaveza, shodno članu 17. stav (3) Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske,
- 2) konsolidovani bilans stanja sačinjava u skladu sa članom 122. stav (2) i članom 123. stav (3. i 4.) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike,
- 3) evidentiranje transakcija dodjele sredstava granta vrši na osnovu vjerodostojne knjigovodstvene isprave i propisanog trezorskog obrasca, u skladu sa članom 4. stav (1. i 2.) i članom 6. stav (1) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike,
- 4) klasifikacija grantova i obaveza za doznake vrši u skladu sa članom 81. i članom 95. stav (3) Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike,
- 5) priznavanje i vrednovanje zaliha sitnog inventara vrši u skladu sa članom 60. stav (1., 2. i 7) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike,
- 6) izvrši procjena dugoročnih zajmova sa stanovišta njihove naplativosti i korekcija istih, shodno članu 76. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike,
- 7) preispita knjigovodstvena vrijednost zemljišta iskazanog u konsolidovanom bilansu stanja Opštine,
- 8) u Napomenama uz konsolidovane finansijske izvještaje objelodanjuju informacije u vezi stalnosti poslovanja i druge značajne informacije, shodno članu 46. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika i zahtjevima MRS JS 1 - Prezentacija finansijskih izvještaja i drugih relevantnih standarda.

Preporučuje se načelniku Opštine i direktoru Javne ustanove Kulturno sportski centar, Narodna biblioteka i Turistička organizacija da obezbijedi da se:

- 9) postupci i procedure provođenja popisa, usaglašavanje knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem i izvještavanje vrši u skladu sa odredbama Pravilnika o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem imovine i obaveza.

Preporučuje se načelniku Opštine i direktoru JU Kulturno sportski centar da obezbijedi da se:

- 10) izvrši korekcija kratkoročne finansijske imovine i razgraničenja u skladu sa članom 73. stav (1. i 2.) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

Preporučuje se direktoru Javne ustanove Kulturno sportski centar da obezbijedi da se:

- 11) uspostavi pomoćna knjiga potraživanja shodno članu 11. stav (6) Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske i članu 27. Zakona o trezoru.

Preporuke vezane za usklađenost

Preporučuje se načelniku Opštine da obezbijedi da se:

- 1) obračun i isplata naknada za službena putovanja vrši u skladu sa tačkom X podtačka (2. i 5.) Odluke o visini naknade troškova za službena putovanja u zemlji i inostranstvu za zaposlene u Republici Srpskoj,
- 2) intenziviraju aktivnosti na izradi knjige poslovnih procesa, identifikovanju i procjeni rizika, kao i izradi strategije upravljanja rizicima shodno članu 8. stav (2) Zakona o sistemu internih finansijskih kontrola u javnom sektoru,
- 3) planiranje, pokretanje i izbor postupaka javnih nabavki vrši u skladu sa članom 6., 15. stav (7), 17. stav (1. i 3.) i članom 87. stav (3) Zakona o javnim nabavkama,
- 4) izvještaj o izvršenju budžeta sačinjava u skladu sa članom 47. stav (1) tačke b., e., ž. i stav (2) Zakona o budžetskom sistemu Republike Srpske,
- 5) podnose izvještaji o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava granta u skladu sa Odlukom o izvršenju budžeta Opštine Bileća za konkretnu godinu.

Preporučuje se direktoru Javne ustanove Centar za socijalni rad da obezbijedi da se:

- 6) angažovanje izvršilaca po ugovoru o privremenim i povremenim poslovima vrši za poslove koji ne predstavljaju poslove za koje se zaključuje ugovor o radu, shodno članu 204. stav (1) Zakona o radu.

Preporučuje se Skupštini opštine da:

- 7) Odluku o platama i drugim pravima funkcionera Opštine Bileća u dijelu koeficijenata za obračun plate uskladi sa odredbama Zakona o radu, kao i da izvrši kategorizaciju sportova, sportista i sportskih stručnjaka shodno članu 119. Zakona o sportu Republike Srpske i
- 8) usvaja Plan za izmirenje neizmirenih obaveza iz prethodnog perioda, shodno članu 9. stav (6) Zakona o fiskalnoj odgovornosti u Republici Srpskoj.

IV KRITERIJUMI ZA REVIZIJU USKLAĐENOSTI

- Zakon o budžetskom sistemu Republike Srpske;
- Odluka o izvršenju rebalansa budžeta Opštine Bileća za 2022. godinu i Odluka o usvajanju rebalansa budžeta Opštine Bileća za 2022. godinu;
- Zakon o trezoru;
- Zakon o fiskalnoj odgovornosti u Republici Srpskoj, član 4. i 9-11;
- Zakon o računovodstvu i reviziji Republike Srpske;
- Zakon o sistemu internih finansijskih kontrola u javnom sektoru Republike Srpske;
- Zakon o lokalnoj samoupravi;
- Zakon o statusu funkcionera jedinica lokalne samouprave;
- Zakon o službenicima i namještenicima u organima jedinica lokalne samouprave;
- Posebni kolektivni ugovor za zaposlene u oblasti lokalne samouprave Republike Srpske;
- Zakon o radu, član 120. i 204-207;
- Zakon o doprinosima;
- Zakon o porezu na dohodak, glava I-IV, VI, X, XII i XIII;
- Zakon o javnim nabavkama;
- Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju invalida, član 26. i 27;
- Zakon o socijalnoj zaštiti, članovi 20-63;
- Zakon o administrativnim taksama, članovi 4, 6, 13-15, 20, 24;
- Zakon o komunalnim taksama;
- Zakon o komunalnim djelatnostima, članovi 6-12, 20-25, 41;
- Zakon o koncesijama, članovi 28-32;
- Zakon o porezu na nepokretnost, članovi 4, 8, 9 i 12;
- Uredba o uslovima i načinu plaćanja gotovim novcem;
- Odluka o visini naknade troškova za službena putovanja u zemlji i inostranstvu za zaposlene u Republici Srpskoj;
- Uputstvo o načinu i postupku uspostavljanja i sprovođenja sistema finansijskog upravljanja i kontrole;
- Pravilnik o sadržaju izvještaja i načinu izvještavanja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole;
- Kolektivni ugovor za zaposlene u Opštinskoj upravi Bileća i
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Opštinske uprave Bileća.

V IZVJEŠTAJ O PROVEDENOJ REVIZIJI (NALAZI)

1. Uvod

Opština Bileća (u daljem tekstu: Opština) smještena je u jugoistočnom dijelu Republike Srpske i prostire se na površini od 633 km². Teritorijalno je organizovana u 11 mjesnih zajednica u kojima živi oko 10.600 stanovnika.

Prema Odluci Vlade Republike Srpske o stepenu razvijenosti jedinica lokalne samouprave za 2022. godinu („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 94/21), Opština je svrstana u srednje razvijene jedinice lokalne samouprave.

Opština ostvaruje nadležnosti utvrđene Zakonom o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 97/16, 36/19 i 61/21), kao i nadležnosti koje su joj prenesene drugim zakonima. Organi Opštine su Skupština opštine i načelnik opštine. Skupština je predstavnički organ, organ odlučivanja i kreiranja politike Opštine, a čini je 19 odbornika. Načelnik je izvršni organ vlasti koji zastupa i predstavlja Opštinu, rukovodi Opštinskom upravom i odgovoran je za njen rad.

Poslovanje Opštine odvija se u trezorskom sistemu poslovanja (SOFI), a sredstva za rad obezbijedena su iz poreskih i neporeskih prihoda, grantova, transfera između različitih jedinica vlasti, primitaka od zaduživanja i ostalih primitaka.

Revizijom su obuhvaćeni konsolidovani finansijski izvještaji Opštine koje, pored podataka Opštinske uprave, čine i finansijski izvještaji nižih budžetskih korisnika, odnosno javnih ustanova (u daljem tekstu: JU) za Predškolsko vaspitanje i obrazovanje „Budućnost“, Centra za socijalni rad, Kulturno sportskog centra, Doma kulture „Jevto Dedijer“, Turističke organizacije, Centra za informisanje, Narodne biblioteke „Vladimir Gaćinović“ i Srednjoškolskog centra „Golub Kureš“ Bileća.

Entiteti javnog sektora nad kojima postoji kontrola od strane Opštine kao osnivača i vlasnika su javna preduzeća (u daljem tekstu: JP) „Vodovod“ a.d., „Komus“ a.d., „Prečistač otpadnih voda“ d.o.o., „Bilećastan“ d.o.o. i Javna zdravstvena ustanova Dom zdravlja „Sveti Luka“ Bileća.

Na Nacrt izvještaja o provedenoj finansijskoj reviziji Opštine za period 01.01-31.12.2022. godine nije bilo primjedbi.

Preporuke date u ovom izvještaju, u cilju njihovog naglašavanja, boldovane su i pisane italik slovima.

2. Provođenje preporuka iz prethodnog izvještaja

Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske vršila je finansijsku reviziju Opštine za 2019. godinu i tom prilikom dato je ukupno 17 preporuka (7 za finansijske izvještaje i 10 za usklađenost). Opština je dostavila odgovor o radnjama koje su preduzete u cilju provođenja preporuka i otklanjanja nepravilnosti, u skladu sa članom 21. stav (3) Zakona o reviziji javnog sektora Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 98/05 i 20/14).

Na osnovu uvida u relevantnu dokumentaciju utvrđeno je da je provedeno 9 preporuka, djelimično je provedeno 6 preporuka i dvije preporuke nisu provedene.

Djelimično su provedene preporuke koje se odnose na usklađenost internih akata sa odredbama relevantnih zakona, plan utroška sredstava od koncesionih naknada i kategorizaciju sportova i sportista, angažovanje izvršilaca po ugovoru o djelu i ugovoru o privremenim i povremenim poslovima (tačka 3. izvještaja), sačinjavanje konsolidovanih finansijskih izvještaja (tačka 6. izvještaja), raspodjelu tekućih pomoći i podnošenje izvještaja

o utrošku doznačenih srestava granta (6.1.2.1. izvještaja) i napomene uz konsolidovane finansijske izvještaje (tačka 6.7. izvještaja).

Preporuke koje nisu provedene se odnose na primjenu Zakona o javnim nabavkama (tačka 4. izvještaja) i sačinjavanje trezorskih obrazaca (tačka 6.1.2.1. izvještaja).

3. Zaključak o funkcionisanju sistema internih kontrola

Unutrašnja organizacija i sistematizacija radnih mjesta utvrđena je pravilnicima, pojedinačno za svakog budžetskog korisnika u okviru Opštine.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Opštinske uprave Bileća („Službeni glasnik Opštine Bileća“ broj 5/18, 2/19, 3/19, 1/20, 2/20, 4/20, 5/20, 1/21, 7/21, 3/22 i 4/22) sistematizovano je 114 radnih mjesta sa 157 izvršilaca.

Na dan 31.12.2022. godine u Opštinskoj upravi u radnom odnosu bilo je 150 zaposlenih, od kojih su 140 na neodređeno (103 službenika i 37 namještenika), četiri na određeno, četiri funkcionera i dva pripravnika. Kod nižih budžetskih korisnika, za koje se sredstva za lična primanja obezbjeđuju u budžetu Opštine, u radnom odnosu bilo je ukupno 95 zaposlenih (četiri imenovana lica i 91 službenik i namještenik).

Kolektivni ugovor za zaposlene u Opštinskoj upravi Bileća („Službeni glasnik Opštine Bileća“ broj 2/18, 2/20 i 8/22) u dijelu koeficijenata za obračun plata zaposlenih od 01.09.2022. godine usklađen je sa koeficijentima utvrđenim u članu 6. Posebnog kolektivnog ugovora za zaposlene u oblasti lokalne samouprave Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 20/17, 85/18, 86/18, 21/20, 21/21, 69/21 i 8/22), dok Odluka o platama i drugim pravima funkcionera Opštine Bileća („Službeni glasnik Opštine Bileća“ broj 6/17 i 3/21) u dijelu koeficijenata nije usklađena sa članom 120. stav (1) Zakona o radu („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 1/16, 66/18 i 119/21). Obračun plata funkcionerima Opštine vršen je u skladu sa odredbama navedenog zakona (bruto princip obračuna plata).

JU Centar za socijalni rad po osnovu ugovora o privremenim i povremenim poslovima angažovao je jednog izvršioca za poslove psihologa koji su sistematizovani i predstavljaju poslove za koje se zaključuje ugovor o radu, shodno članu 204. stav (1) Zakona o radu.

Putni nalozi za službena putovanja u inostranstvo ne sadrže vrijeme prelaska granice Bosne i Hercegovine (u oba pravca), u skladu sa tačkom X podtačka (2. i 5.) Odluke o visini naknade troškova za službena putovanja u zemlji i inostranstvu za zaposlene u Republici Srpskoj („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 57/21).

JU Kulturno sportski centar nije uspostavio pomoćnu knjigu potraživanja, shodno članu 11. stav (6) Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 94/15 i 78/20) i članu 27. Zakona o trezoru („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 28/13 i 103/15). Takođe, Opštinska uprava nije vršila usklađivanje stanja pomoćne knjige objekata u pripremi, biološke imovine, kao i nematerijalne proizvedene imovine sa stanjem u glavnoj knjizi neposredno prije popisa imovine i obaveza, odnosno prije sačinjavanja finansijskih izvještaja shodno članu 17. stav (3) Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske.

U skladu sa Rješenjima o imenovanju Komisija za godišnji popis imovine i obaveza sa stanjem na dan 31.12.2022. godine, izvršen je popis i evidentiranje rezultata popisa imovine i obaveza. Revizijskim ispitivanjem provođenja istog utvrđeno je da:

- JU Turistička organizacija nije izvršila popis imovine i obaveza, Kulturno sportski centar popis potraživanja i Narodna biblioteka nije izvršila popis obaveza, što nije u skladu sa članom 4. stav (1) tačka 3., stav (2) i članom 6. stav (1) tačka 4. Pravilnika o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem imovine i obaveza („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 45/16 i 113/21),

- popisne komisije kod JU Kulturno sportski centar i Narodna biblioteka prije početka popisa nisu sačinile plan rada, shodno članu 17. stav (1) navedenog pravilnika,
- popisne liste kod Opštinske uprave, JU Kulturno sportski centar i Narodna biblioteka nisu ovjerene od strane ovlaštenog lica i nije naveden datum njihovog prijema od strane pojedinačnih komisija (član 17. stav (8) pravilnika),
- izvještaji o izvršenom popisu Opštinske uprave ne sadrže podatke o stručnoj i profesionalnoj kvalifikaciji i radnom agnažmanu lica angažovanih na popisu. Takođe, izvještaj o izvršenom popisu JU Kulturno sportski centar ne sadrži podatke o datumu početka i završetka popisa, stručnoj i profesionalnoj kvalifikaciji i radnom agnažmanu lica angažovanih na popisu, dok kod JU Narodna biblioteka izvještaj o popisu pored navedenog ne sadrži ni uporedni pregled stvarnog i knjigovodstvenog stanja popisane imovine i obaveza (član 20. stav (1) tačke 1., 2. i 3),
- nadležni organ Opštinske uprave, JU Kulturno sportski centar i Narodna biblioteka nije razmatrao i usvojio izvještaj o izvršenom popisu, što nije u skladu sa članom 20. stav (2) i članom 21. stav (1) navedenog pravilnika.

Strategija razvoja Opštine Bileća za period 2023-2029. godine u formi je nacrtana i do završetka ove revizije Skupština opštine nije razmatrala istu. Opština nije izvršila kategorizaciju sporta, sportista i sportskih stručnjaka, shodno članu 119. Zakona o sportu Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 79/20).

U skladu sa odredbama Pravilnika o sadržaju izvještaja i načinu izvještavanja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 1/22) Opština je sačinila godišnji izvještaj elektronskim popunjavanjem obrasca Izvještaj o sprovođenju planiranih aktivnosti na uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrole za 2022. godinu sa priložima. Planom rada za uspostavljanje i razvoj sistema finansijskog upravljanja i kontrole za 2023. godinu predviđene su aktivnosti na izradi knjige poslovnih procesa, identifikovanju i procjeni rizika, kao i izradi strategije upravljanja rizicima shodno članu 8. stav (2) Zakona o sistemu internih finansijskih kontrola u javnom sektoru („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 91/16).

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Opštini je sistematizovano radno mjesto internog revizora sa jednim izvršiocem (popunjeno od jula 2022. godine), ali organizaciono nije upostavljena Jedinica za internu reviziju.

Shodno navedenom i većini tačaka ovog izvještaja uspostavljeni sistem internih kontrola nije funkcionisao na način da obezbijedi istinito i fer izvještavanje i usklađenost sa relevantnim zakonskim i drugim propisima.

Preporučuje se načelniku Opštine da obezbijedi da se:

- **obračun i isplata naknada za službena putovanja vrši u skladu sa tačkom X podtačka (2. i 5.) Odluke o visini naknade troškova za službena putovanja u zemlji i inostranstvu za zaposlene u Republici Srpskoj,**
- **vrši usaglašavanje pomoćne knjige stalne imovine sa glavnom knjigom neposredno prije popisa imovine i obaveza, shodno članu 17. stav (3) Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske,**
- **intenziviraju aktivnosti na izradi knjige poslovnih procesa, identifikovanju i procjeni rizika, kao i izradi strategije upravljanja rizicima shodno članu 8. stav (2) Zakona o sistemu internih finansijskih kontrola u javnom sektoru.**

Preporučuje se načelniku Opštine i direktoru Javne ustanove Kulturno sportski centar, Narodna biblioteka i Turistička organizacija da obezbijedi da se postupci i procedure provođenja popisa, usaglašavanje knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem i izvještavanje vrši u skladu sa odredbama Pravilnika o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem imovine i obaveza.

Preporučuje se direktoru JU Centar za socijalni rad da obezbijedi da se angažovanje izvršilaca po ugovoru o privremenim i povremenim poslovima vrši za poslove koji ne predstavljaju poslove za koje se zaključuje ugovor o radu, shodno članu 204. stav (1) Zakona o radu.

Preporučuje se direktoru JU Kulturno sportski centar da obezbijedi da se uspostavi pomoćna knjiga potraživanja shodno članu 11. stav (6) Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske i članu 27. Zakona o trezoru.

Preporučuje se Skupštini opštine da Odluku o platama i drugim pravima funkcionera Opštine Bileća u dijelu koeficijenata za obračun plate uskladi sa odredbama Zakona o radu, kao i da izvrši kategorizaciju sportova, sportista i sportskih stručnjaka shodno članu 119. Zakona o sportu Republike Srpske.

4. Nabavke

Planom javnih nabavki Opštinske uprave za 2022. godinu planirane su nabavke ukupne vrijednosti 1.192.300 KM bez poreza na dodatu vrijednost (u daljem tekstu: PDV), od čega za nabavku robe 155.200 KM, usluga 193.800 KM i radova 843.300 KM.

Prema Izvještaju o realizaciju ugovora u 2022. godini provedene su nabavke ukupne ugovorene vrijednosti 483.081 KM (bez PDV-a). Najveći dio nabavki se odnosi na nabavku radova - rekonstrukcija dijela gradskih trotoara vrijednosti 254.337 KM (projekat iz programa javnih investicija Republike Srpske za 2021. godinu), mlijeka i hljeba za potrebe Opštinske organizacije Crvenog krsta i usluga prevoza učenika srednjih škola. Nabavke su provedene putem jednog otvorenog postupka, tri konkurentna zahtjeva za dostavljanje ponuda i 31 direktnog sporazuma.

Revizijskim ispitivanjem obuhvaćeno je 11 postupaka nabavki ugovorene vrijednosti 336.353 KM (bez PDV-a), odnosno 70% vrijednosti zaključenih ugovora.

Izvršene nabavke (hrane i pića, novogodišnjeg nakita, izrade elaborata, projektne dokumentacije, demontaža kuglane, sanacija klizišta, puteva i drugo) ukupne vrijednosti 83.174 KM (bez PDV-a) nisu predviđene planom nabavki, niti su donesene posebne odluke o pokretanju postupaka nabavki, što nije u skladu sa članom 17. stav (1. i 3.) Zakona o javnim nabavkama (u daljem tekstu: Zakon).

Nabavke kancelarijskog materijala i knjiga (1.699 KM bez PDV-a), hrane i pića (2.269 KM), reklamnog materijala (1.271 KM), usluga smještaja (4.478 KM), organizacije manifestacija (2.750 KM), održavanja zgrada i prevoznih sredstava (6.994 KM), vještačenja (3.109 KM), izrade projektne dokumentacije (850 KM) i usluga prevoza (250 KM bez PDV-a) vršene su bez provođenja postupka javne nabavke, što nije u skladu sa članom 6. navedenog zakona.

Nabavke hrane i pića (10.911 KM bez PDV-a) i usluga izrade elaborata i programa u vezi vodosnabdijevanja Opštine - izvorište „Vrelo Oko“ (12.000 KM bez PDV-a) provedene su putem više postupaka direktnog sporazuma čime je izvršeno dijeljenje predmeta nabavke, što nije u skladu sa članom 15. stav (7) i članom 87. stav (3) Zakona.

Preporučuje se načelniku Opštine da obezbijedi da se planiranje, pokretanje i izbor postupaka javnih nabavki vrši u skladu sa članom 6., 15. stav (7), 17. stav (1. i 3.) i članom 87. stav (3) Zakona o javnim nabavkama.

5. Priprema i donošenje budžeta

Skupština opštine Bileća donijela je 30.12.2021. godine Odluku o usvajanju Budžeta Opštine Bileća za 2022. godinu u iznosu od 9.153.477 KM, kao i Odluku o izvršenju budžeta Opštine Bileća za 2022. godinu („Službeni glasnik Opštine Bileća“ broj 1/22).

Odluka o usvajanju rebalansa budžeta Opštine Bileća za 2022. godinu u iznosu od 13.970.555 KM donesena je 30.12.2022. godine, a Odluka o izvršenju rebalansa budžeta

25.01.2023. godine („Službeni glasnik Opštine Bileća“ broj 1/23 i 2/23). Planirani su poreski prihodi (5.938.224 KM), neporeski prihodi (2.999.141 KM), grantovi (16.516 KM), transferi između različitih jedinica vlasti (650.409 KM), primici od finansijske imovine (39.265 KM), primici od zaduživanja (4.301.000 KM) i ostali primici (26.000 KM).

Budžetskim okvirom odobrena su sredstva za finansiranje rashoda za lična primanja zaposlenih (4.766.948 KM), rashoda po osnovu korišćenja robe i usluga (1.266.670 KM), rashoda finansiranja i druge finansijske troškove (911.500 KM), subvencija (360.000 KM), grantova (278.400 KM), doznaka na ime socijalne zaštite koje se isplaćuju iz budžeta Republike, opština i gradova (1.170.000 KM), rashoda finansiranja i druge finansijske troškove između jedinica vlasti (80.000 KM), rashoda po sudskim rješenjima (68.000 KM), transfera između različitih jedinica vlasti (371.000 KM), izdataka za nefinansijsku imovinu (386.300 KM), finansijsku imovinu (1.000 KM), otplatu dugova (730.000 KM), ostalih izdataka (3.570.737 KM), kao i budžetsku rezervu (10.000 KM).

Nakon rebalansa budžeta provedeno je 36 realokacija u ukupnom iznosu od 271.064 KM, od čega je 55.632 KM realocirano između budžetskih korisnika.

Skupština opštine nakon pribavljenog mišljenja Fiskalnog savjeta Republike Srpske nije usvojila Plan za izmirenje neizmirenih obaveza prenesenih iz prethodnog perioda, shodno članu 9. stav (6) Zakona o fiskalnoj odgovornosti u Republici Srpskoj („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 94/15 i 62/18).

Preporučuje se Skupštini opštine da usvaja Plan za izmirenje neizmirenih obaveza iz prethodnog perioda, shodno članu 9. stav (6) Zakona o fiskalnoj odgovornosti u Republici Srpskoj.

6. Finansijski izvještaji

Opština je sačinila konsolidovane finansijske izvještaje za korisnike budžeta Opštine Bileća za 2022. godinu u skladu sa članom 26. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 15/17 i 17/22) i dostavila iste Ministarstvu finansija Republike Srpske u skladu sa članom 49. stav (6) navedenog pravilnika.

Prilikom izrade konsolidovanih finansijskih izvještaja za 2022. godinu nije izvršena eliminacija osnivačkih uloga u nižim budžetskim korisnicima u iznosu od 15.000 KM, u skladu sa članom 122. stav (2) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 115/17 i 118/18). Takođe, nije izvršeno uključivanje neto imovine/kapitala JP „Vodovod“, „Komus“, „Prečistač otpadnih voda“, „Bilečastan“ i Javne zdravstvene ustanove Dom zdravlja „Sveti Luka“ iz njihovih bilansa stanja primjenom procenta učešća kapitala Opštine u osnovnom kapitalu javne ustanove i preduzeća, kao ni eliminacija osnivačkih uloga u kontrolisanim entitetima evidentiranih u glavnoj knjizi trezora Opštine u skladu sa članom 123. stav (3. i 4.) navedenog pravilnika.

Preporučuje se načelniku Opštine da obezbijedi da se konsolidovani bilans stanja sačinjava u skladu sa članom 122. stav (2) i članom 123. stav (3. i 4.) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

6.1. Izvještaj o izvršenju budžeta

Izvršenje budžeta Opštine za period 01.01-31.12.2022. godine iskazano je u obrascu Periodični izvještaj o izvršenju budžeta (u daljem tekstu: PIB) na računovodstvenom fondu 01-opšti fond (predstavlja budžet u užem smislu) i obrascu Periodični izvještaj o izvršenju po računovodstvenim fondovima (u daljem tekstu: PIF).

U obrascu PIB budžetski prihodi i primici iskazani su u iznosu od 13.339.341 KM i za 5% su niži u odnosu na predviđene rebalansom budžeta.

Ukupni rashodi i izdaci iskazani su u iznosu od 13.940.693 KM, što je u okviru rebalansom odobrenog budžetskog okvira. Odstupanja na više kod pojedinih vrsta rashoda i izdataka u odnosu na planirane (kod rashoda po osnovu korišćenja robe i usluga, subvencija, grantova u zemlji i izdataka za nefinansijsku imovinu) pokrivena su realokacijama (tačka 5. izvještaja).

Skupština opštine je na sjednici održanoj 12.06.2023. godine razmatrala i usvojila izvještaj o izvršenju budžeta Opštine za 2022. godinu. Navedeni izvještaj nije sačinjen u skladu sa članom 47. stav (1) tačke b., e., ž. i stav (2) Zakona o budžetskom sistemu Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 121/12, 52/14, 103/15 i 15/16), jer ne sadrži pregled ostvarenih budžetskih sredstava i izdataka u toku prethodne fiskalne godine, početno i završno stanje jedinstvenih računa trezora i računa posebnih namjena, podatke o izvršenim realokacijama, kao i podatke o početnom i završnom stanju imovine, obaveza i izvora sredstava.

Preporučuje se načelniku Opštine da obezbijedi da se izvještaj o izvršenju budžeta sačinjava u skladu sa članom 47. stav (1) tačke b., e., ž. i stav (2) Zakona o budžetskom sistemu Republike Srpske.

6.1.1. Prihodi i primici

Opština je u obrascu PIB iskazala ukupne prihode i primitke u iznosu od 13.339.341 KM, a čine ih prihodi u iznosu od 8.986.607 KM i primici u iznosu od 4.352.734 KM.

6.1.1.1. Prihodi

Prihodi se odnose na poreske prihode, neporeske prihode, grantove i transfere između različitih jedinica vlasti.

Poreski prihodi iskazani su u iznosu od 5.947.929 KM, a čine ih porezi na lična primanja (387.115 KM), porez na prihode od samostalnih djelatnosti (43.390 KM), porezi na imovinu (66.679 KM), indirektni porezi prikupljeni preko Uprave za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine (5.422.639 KM), porez na dobitke od igara na sreću (25.423 KM) i ostali poreski prihodi (2.683 KM).

Neporeski prihodi iskazani su u iznosu od 2.340.867 KM, a čine ih prihodi od zakupa i rente (71.359 KM), naknade, takse i prihodi od pružanja javnih usluga (2.241.792 KM) i ostali neporeski prihodi (27.716 KM).

Naknade i takse iskazane su u iznosu od 2.068.907 KM, a najvećim dijelom se odnose na opštinske administrativne takse (24.875 KM), komunalne takse (34.045 KM), naknade za puteve (86.184 KM), vode (35.532 KM), naknade za korišćenje komunalnih dobara od opšteg interesa (79.236 KM), sredstva za finansiranje posebnih mjera zaštite od požara (38.782 KM) i koncesionu naknadu za korišćenje elektroenergetskih objekata (1.750.851 KM).

Prihodi od pružanja javnih usluga iskazani su u iznosu od 172.885 KM, a najvećim dijelom se odnose na prihode Teritorijalno vatrogasno-spasilačke jedinice Opštine (27.574 KM) i vlastite prihode JU za Predškolsko vaspitanje i obrazovanje „Budućnost“ (110.061. KM), Srednjoškolskog centra „Golub Kureš“ (11.791 KM), Narodne biblioteke „Vladimir Gaćinović“ (5.000 KM) i Kulturno sportskog centra (5.740 KM).

Grantovi su iskazani u iznosu od 41.390 KM, a najvećim dijelom se odnose na tekući grant Opštine Nikšić (5.867 KM) i Grada Bijeljina za saniranje štete od zemljotresa (4.000 KM), Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine shodno sporazumu o readmisiji (1.500 KM) i tekući grant Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine za finansiranje Opštih izbora 2022. godine (29.003 KM).

Transferi između različitih jedinica vlasti iskazani su u iznosu od 656.421 KM i najvećim dijelom se odnose na transfer Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske za finansiranje prava utvrđenih u skladu sa Zakonom o socijalnoj zaštiti („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 37/12, 90/16, 94/19, 42/20 i 36/22) u iznosu od 496.192 KM i transfer Ministarstva uprave i lokalne samouprave Republike Srpske u iznosu od 150.000 KM u svrhu finansijske pomoći Opštini.

6.1.1.2. Primici

Primici se odnose na primitke od finansijske imovine, zaduživanja i ostale primitke.

Primici od finansijske imovine iskazani su u iznosu od 30.351 KM i odnose se na primitke od naplate zajmova datih nefinansijskim subjektima za stimulatívno zapošljavanje (plasirani u ranijem periodu).

Primici od zaduživanja iskazani su u iznosu od 4.301.000 KM i najvećim dijelom se odnose na primitke od izdavanja obveznica u zemlji (4.300.000 KM).

Ostali primici iskazani su u iznosu od 21.383 KM i odnose se na primitke po osnovu PDV-a.

6.1.2. Rashodi i izdaci

Rashodi i izdaci iskazani su u ukupnom iznosu od 13.940.693 KM, a čine ih rashodi u iznosu od 9.266.033 KM i izdaci u iznosu od 4.674.660 KM.

6.1.2.1. Rashodi

Rashodi se odnose na tekuće rashode i transfere između različitih jedinica vlasti.

Tekući rashodi iskazani su u iznosu od 8.905.389 KM, a čine ih rashodi za lična primanja, rashodi po osnovu korišćenja robe i usluga, rashodi finansiranja i drugi finansijski troškovi, subvencije, grantovi, doznake na ime socijalne zaštite koje se isplaćuju iz budžeta Republike, opština i gradova, rashodi finansiranja i drugi finansijski troškovi između jedinica vlasti i rashodi po sudskim rješenjima.

Rashodi za lična primanja zaposlenih iskazani su u iznosu od 4.776.866 KM, a odnose se na rashode za bruto plate zaposlenih (3.700.418 KM), bruto naknade troškova i ostalih ličnih primanja zaposlenih po osnovu rada (904.913 KM), naknadu plata zaposlenih za vrijeme bolovanja, roditeljskog odsustva i ostalih naknada plata (102.094 KM), kao i rashode za otpremnine i jednokratne pomoći-bruto (69.441 KM).

Rashodi po osnovu korišćenja robe i usluga iskazani su u iznosu od 1.290.351 KM, a čine ih rashodi po osnovu zakupa (26.690 KM), utroška električne energije, komunalnih, komunikacionih i transportnih usluga (255.715 KM), režijskog materijala (35.764 KM), materijala za obrazovanje, kulturu i sport (31.268 KM), tekućeg održavanja (31.802 KM), putovanja i smještaja (31.631 KM), stručnih usluga (131.919 KM), usluga održavanja javnih površina (420.874 KM) i ostali neklasifikovani rashodi (324.688 KM).

Rashodi za tekuće održavanje se odnose na rashode za tekuće održavanje zgrada (5.248 KM), objekata drumskog saobraćaja (7.019 KM) i prevoznih sredstava (19.535 KM).

Rashodi za stručne usluge najvećim dijelom se odnose na usluge platnog prometa (12.247 KM), emitovanja hartija od vrijednosti (25.700 KM), osiguranja (13.157 KM), informisanja i medija (16.571 KM), usluge vještačenja (3.109 KM), izrade elaborata i projektne dokumentacije (37.342 KM).

Rashodi za usluge održavanja javnih površina najvećim dijelom se odnose na usluge čišćenja javnih površina (349.132 KM) i rashode po osnovu utroška električne rasvjete na javnim površinama (54.075 KM).

Ostali neklasifikovani rashodi najvećim dijelom se odnose na rashode za bruto naknade za 19 skupštinskih odbornika (88.759 KM), naknade članovima komisija i radnih grupa (27.465

KM), po osnovu ugovora o djelu (8.595 KM), za privremene i povremene poslove (967 KM), ostale bruto naknade za rad van radnog odnosa - dnevnice matičarima i odbornicima za prisustvo sklapanju braka, naknade članovima Opštinske izborne komisije i dr. (59.453 KM), rashode po osnovu reprezentacije (36.024 KM) i troškove prinudne naplate po rješenjima Poreske uprave Republike Srpske (50.747 KM).

Rashodi finansiranja i drugi finansijski troškovi iskazani su u iznosu od 836.438 KM, a čine ih rashodi po osnovu kamata na obveznice (60.200 KM), kamata na primljene zajmove u zemlji (167.107 KM) i zateznih kamata (609.131 KM).

Subvencije su iskazane u iznosu od 420.485 KM, a odnose se na subvencije JP „Prečistač otpadnih voda“ d.o.o. Bileća (190.000 KM), proizvođačima mlijeka (120.507 KM) i subvencije nefinansijskim subjektima - sufinansiranje prevoza učenika srednjih škola (109.978 KM). Sredstva doznačena JP „Prečistač otpadnih voda“ nemaju karakter subvencija već predstavljaju tekući grant (pomoć u obavljanju redovnih aktivnosti), u skladu sa članom 95. stav (3) Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 98/16, 115/17 i 118/18). Zbog pogrešne klasifikacije precijenjene su subvencije, a potcijenjeni su tekući grantovi.

Grantovi su iskazani u iznosu od 281.637 KM, a čine ih tekući grantovi političkim organizacijama (9.191 KM), Opštinskoj organizaciji Crvenog krsta (63.128 KM), Opštinskoj boračkoj organizaciji (53.000 KM), sportskim i omladinskim organizacijama i udruženjima (64.085 KM), etničkim i vjerskim organizacijama i udruženjima (5.500 KM), kulturno umjetničkim društvima (23.800 KM) i ostali tekući grantovi neprofitnim subjektima (62.933 KM). Raspored sredstava granta po korisnicima vrši se pri izradi budžeta/rebalansa budžeta Opštine. Korisnici sredstava granta u određenom broju slučajeva nisu podnijeli izvještaj o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava, kako je definisano tačkom XIII Odluke o izvršenju rebalansa budžeta Opštine Bileća za 2022. godinu.

Transakcije po osnovu dodjele sredstava granta u određenom broju slučajeva (JP „Prečistač otpadnih voda“ i „Bilećastan“, Opštinskoj boračkoj organizaciji, sportskim i omladinskim organizacijama i udruženjima, kulturno umjetničkim društvima) evidentirane su u glavnoj knjizi trezora bez vjerodostojne knjigovodstvene isprave (na osnovu izjave odgovornih lica za potrebe revizije) i nije sačinjavan propisan obrazac za trezorsko poslovanje, što nije u skladu sa članom 4. stav (1. i 2.) i članom 6. stav (1) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 115/17 i 118/18).

Doznake na ime socijalne zaštite koje se isplaćuju iz budžeta Republike, opština i gradova iskazane su u iznosu od 1.162.522 KM, a čine ih doznake građanima (1.103.554 KM) i pružaocima usluga socijalne zaštite koje se isplaćuju iz budžeta Republike i Opštine (58.968 KM). Odnose se na doznake za razne vidove socijalnih davanja po osnovu prava utvrđenih Zakonom o socijalnoj zaštiti koje se isplaćuju preko JU Centar za socijalni rad (955.369 KM), doznake ustanovama socijalne zaštite za smještaj šticećenika (41.788 KM), pružaocima usluge socijalne zaštite za pomoć u kući (17.180 KM), izbjeglim i raseljenim licima (1.560 KM), stipendije studentima (64.890 KM), pomoći u naturi (32.267 KM) i ostale tekuće doznake građanima (49.468 KM). Dodjela stipendija studentima u 2022. godini vršena je po raspisanom javnom pozivu, shodno Odluci o dodjeli stipendija redovnim studentima (od 30.12.2021. godine) kojom su definisani uslovi i kriterijumi za dodjelu istih.

Rashodi finansiranja i drugi finansijski troškovi između jedinica vlasti iskazani su u iznosu od 73.365 KM i odnose se na rashode kamata po kreditu primljenom od Ministarstva finansija Republike Srpske za realizaciju projekta „Vodovod i kanalizacija u Opštini Bileća“ (prenos kreditnih sredstava Evropske investicione banke).

Rashodi po sudskim rješenjima iskazani su u iznosu od 63.725 KM i čine ih rashodi po sudskim presudama (glavni dug, zatezne kamate i sudski troškovi).

Transferi između različitih jedinica vlasti iskazani su u iznosu od 360.644 KM, a čine ih transferi entitetu (77.974 KM), jedinicama lokalne samouprave (258.123 KM) i fondovima obaveznog socijalnog osiguranja (24.547 KM).

Preporučuje se načelniku Opštine da obezbijedi da se:

- **podnose izvještaji o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava granta u skladu sa Odlukom o izvršenju budžeta Opštine Bileća za konkretnu godinu,**
- **evidentiranje transakcija dodjele sredstava granta vrši na osnovu vjerodostojne knjigovodstvene isprave i propisanog trezorskog obrasca, u skladu sa članom 4. stav (1. i 2.) i članom 6. stav (1) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike i**
- **klasifikacija grantova vrši u skladu sa članom 95. stav (3) Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike**

6.1.2.2. Izdaci

Izdaci su iskazani u ukupnom iznosu od 4.674.660 KM, a čine ih izdaci za nefinansijsku imovinu, izdaci za otplatu dugova i ostali izdaci.

Izdaci za nefinansijsku imovinu iskazani su u iznosu od 433.187 KM, a odnose se na izdatke za izgradnju i pribavljanje saobraćajnih i ostalih objekata (65.349 KM), investiciono održavanje, rekonstrukciju i adaptaciju poslovnih i saobraćajnih objekata (353.857 KM) i nabavku opreme (13.981 KM).

Izdaci za otplatu dugova iskazani su u iznosu od 729.013 KM i odnose se na izdatke za otplatu glavnice primljenih zajmova u zemlji.

Ostali izdaci iskazani su u iznosu od 3.512.460 KM, a čine ih izdaci po osnovu PDV-a (14.416 KM), izdaci za otplatu neizmirenih obaveza iz ranijih godina (3.481.985 KM) i ostali izdaci iz transakcija sa drugim jedinicama vlasti (16.059 KM).

Ostali izdaci iz transakcija sa drugim jedinicama vlasti se odnose na izdatke za naknade plata za porodijsko odsustvo i bolovanje koji se refundiraju od fondova obaveznog socijalnog osiguranja.

6.1.3. Budžetski suficit/deficit

U obrascu PIB iskazan je deficit u iznosu od 712.613 KM, koji predstavlja razliku između zbira prihoda (bez prihoda obračunskog karaktera) i primitaka za nefinansijsku imovinu i zbira rashoda (bez rashoda obračunskog karaktera) i izdataka za nefinansijsku imovinu.

6.1.4. Neto finansiranje

Neto finansiranje iskazano je u iznosu od 111.261 KM, a predstavlja zbir neto primitaka od finansijske imovine (30.351 KM), neto zaduživanja (3.571.987 KM) i ostalih neto primitaka (- 3.491.077 KM).

6.1.5. Razlika u finansiranju

U obrascu PIB iskazana je negativna razlika u finansiranju u iznosu od 601.352 KM, a predstavlja razliku između budžetskih prihoda i primitaka (13.339.341 KM) i budžetskih rashoda i izdataka (13.940.693 KM).

6.1.6. Izvještaj o izvršenju po računovodstvenim fondovima

U obrascu PIF ukupni prihodi i primici iskazani su na opštem fondu 01 (budžet u užem smislu) u iznosu od 13.339.341 KM, rashodi i izdaci 13.940.693 KM i negativna razlika u finansiranju u iznosu od 601.352 KM.

6.2. Bilans uspjeha

Prihodi i rashodi iskazani u konsolidovanom bilansu uspjeha, pored prihoda i rashoda iskazanih u obrascu PIF, sadrže prihode i rashode obračunskog karaktera.

6.2.1. Prihodi

Prihodi su iskazani u iznosu od 9.053.141 KM, a odnose se na poreske i neporeske prihode, grantove, transfere između različitih jedinica vlasti (koji su obrazloženi u tački 6.1.1.1. izvještaja) i prihode obračunskog karaktera.

6.2.1.1. Prihodi obračunskog karaktera

Prihodi obračunskog karaktera iskazani su u iznosu od 66.534 KM, a odnose se na prihode od usklađivanja vrijednosti kratkoročnih potraživanja (62.208 KM), pomoć u naturi iz inostranstva (12.079 KM) i pravnih lica u zemlji (1.500 KM), ostale prihode obračunskog karaktera (-110.213 KM), obračunske prihode po osnovu prenosa imovine od entiteta - vatrogasna oprema (46.701 KM) i ostale prihode obračunskog karaktera po osnovu odnosa sa entitetom - grijanje u zgradi JU za Predškolsko vaspitanje i obrazovanje „Budućnost“ (54.259 KM).

6.2.2. Rashodi

Rashodi su iskazani u iznosu od 10.338.823 KM, a odnose se na tekuće rashode, transfere između različitih jedinica vlasti (koji su obrazloženi u tački 6.1.2.1) i rashode obračunskog karaktera.

6.2.2.1. Rashodi obračunskog karaktera

Rashodi obračunskog karaktera iskazani su u iznosu od 1.072.790 KM, a odnose se na rashode po osnovu amortizacije (1.071.315 KM), rashode od usklađivanja vrijednosti finansijske imovine (1.399 KM) i ostale rashode obračunskog karaktera - rashodovanje imovine (76 KM).

Rashodi po osnovu amortizacije se odnose na amortizaciju zgrada i građevinskih objekata (998.876 KM), postrojenja i opreme (61.400 KM), biološke imovine (2.808 KM) i nematerijalne imovine (8.231 KM).

Rashodi od usklađivanja vrijednosti finansijske imovine se odnose na korekciju dugoročnih plasmana i kratkoročnih potraživanja.

6.2.3. Finansijski rezultat

U konsolidovanom bilansu uspjeha za period 01.01-31.12.2022. godine iskazan je negativan finansijski rezultat u iznosu od 1.285.682 KM.

6.3. Bilans stanja

U konsolidovanom bilansu stanja na dan 31.12.2022. godine iskazane su neto poslovna aktiva i pasiva u vrijednosti od po 61.101.626 KM.

6.3.1. Aktiva

Poslovnu aktivu čine tekuća imovina neto vrijednosti 2.816.691 KM i stalna imovina neto vrijednosti 58.284.935 KM.

6.3.1.1. Tekuća imovina

Tekuću imovinu čine kratkoročna finansijska imovina i razgraničenja neto vrijednosti 2.786.511 KM (bruto vrijednost 4.772.137 KM i ispravka vrijednosti 1.985.626 KM) i nefinansijska imovina u tekućim sredstvima neto vrijednosti 30.180 KM (bruto vrijednost 33.351 KM i ispravka vrijednosti 3.171 KM).

Kratkoročnu finansijsku imovinu i razgraničenja čine gotovina i gotovinski ekvivalenti, kratkoročni plasmani, potraživanja, kratkoročna razgraničenja, te kratkoročna finansijska imovina i razgraničenja između ili unutar jedinica vlasti.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti iskazani su u iznosu od 38.589 KM, a odnose se na sredstva na bankovnim računima (37.951 KM) i blagajni (638 KM).

Kratkoročni plasmani iskazani su u bruto/neto vrijednosti 13.636 KM i najvećim dijelom se odnose na kratkoročne zajmove iz ranijeg perioda date zaposlenima Opštine.

Kratkoročna potraživanja iskazana su u neto vrijednosti 1.988.372 KM (bruto vrijednost 3.973.998 KM i ispravka vrijednosti 1.985.626 KM), a odnose se na potraživanja po osnovu prodaje i izvršenih usluga (147.247 KM), potraživanja od zaposlenih (1.792 KM), potraživanja za nenaplaćene poreze (38.639 KM) i neporeske prihode - koncesiona naknada za korišćenje elektroenergetskih objekata (221.629 KM), potraživanja za ostale poreze za koje je produžen rok plaćanja, a dospijevaju na naplatu u roku do godinu dana (1.484.247 KM) i ostala kratkoročna potraživanja (94.818 KM).

Potraživanja za prodate proizvode i usluge najvećim dijelom se odnose na potraživanja za komunalnu naknadu (43.495 KM), zakup javne površine (30.409 KM), poslovnog prostora (8.711 KM), zakup zemljišta (6.500 KM), kao i potraživanja za prodate proizvode i usluge JU Kulturno sportskog centra iz ranijeg perioda (40.320 KM).

Potraživanja za nenaplaćene poreze, kao i potraživanja za ostale poreze za koje je produžen rok, a dospijevaju na naplatu u roku do godinu dana evidentirana su na osnovu Izvještaja iz jedinstvene evidencije o prijavljenim i uplaćenim porezima Poreske uprave Republike Srpske.

Ostala kratkoročna potraživanja najvećim dijelom se odnose na pozajmicu iz ranijeg perioda datu JZU Dom zdravlja „Sveti Luka“ (75.000 KM).

Kratkoročna razgraničenja iskazana su u bruto/neto vrijednosti 639.740 KM i najvećim dijelom se odnose na kratkoročno razgraničene rashode - dati avansi (74.670 KM) i razgraničenja po osnovu neizmirenih obaveza za naknade plata za vrijeme bolovanja i porodiljskog odsustva koje se refundiraju od fondova obaveznog socijalnog osiguranja – period 2018-2022. godina (497.056 KM).

Kratkoročna finansijska imovina i razgraničenja između ili unutar jedinica vlasti iskazana su u bruto/neto vrijednosti 106.174 KM i najvećim dijelom se odnose na potraživanja od entiteta, jedinica lokalne samouprave i fondova obaveznog socijalnog osiguranja za poreze, doprinose i neporeske prihode po zapisnicima iz poreskog knjigovodstva (17.827 KM), potraživanja po osnovu refundacija za naknadu plata iz ranijeg perioda (36.176 KM) i potraživanja po osnovu transfera od entiteta (45.183 KM).

Opština (Opštinska uprava i JU Kulturno sportski centar) nije vršila procjenu kratkoročne finansijske imovine i razgraničenja sa stanovišta njihove naplativosti kako je to propisano članom 73. stav (1. i 2.) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike. Zbog navedenog precijenjeni su kratkoročni plasmani u najmanjem iznosu od 10.311 KM, potraživanja za prodate proizvode i usluge 40.320 KM, ostala kratkoročna potraživanja 75.000 KM, kratkoročna razgraničenja po osnovu neizmirenih obaveza za naknadu plata za vrijeme bolovanja i porodiljskog odsustva koje se refundiraju od fondova obaveznog socijalnog osiguranja u iznosu od 175.000 KM, kao i potraživanja po istom osnovu u iznosu od 36.176 KM i finansijski rezultat ranijih godina u najmanjem iznosu od 336.807 KM.

Nefinansijsku imovinu u tekućim sredstvima čine zalihe sitnog inventara za potrebe Teritorijalne vagogasno-spasilačke jedinice neto vrijednosti 30.180 KM, koji nije u upotrebi (pribavljen 2015. godine). Priznavanje i vrednovanje zaliha sitnog inventara nije vršeno u skladu sa računovodstvenim politikama koje su u primjeni od 2017. godine, odnosno članom 60 stav (1., 2. i 7.) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i

računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike. Zbog navedenog precijenjene su zalihe sitnog inventara i finansijski rezultat ranijih godina u iznosu od 30.180 KM.

Preporučuje se načelniku Opštine da obezbijedi da se priznavanje i vrednovanje zaliha sitnog inventara vrši u skladu sa članom 60. stav (1., 2. i 7.) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

Preporučuje se načelniku Opštine i direktoru JU Kulturno sportski centar da obezbijedi da se izvrši korekcija kratkoročne finansijske imovine i razgraničenja u skladu sa članom 73. stav (1. i 2.) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

6.3.1.2. Stalna imovina

Stalnu imovinu čine dugoročna finansijska imovina neto vrijednosti 2.670.886 KM (bruto vrijednost 2.672.886 KM i ispravka vrijednosti 2.000 KM) i nefinansijska imovina u stalnim sredstvima neto vrijednosti 55.614.049 KM (bruto vrijednost 85.511.553 KM i ispravka vrijednosti 29.897.504 KM).

Dugoročnu finansijsku imovinu čine dugoročni plasmani neto vrijednosti 2.398.325 KM (bruto vrijednost 2.400.325 KM i ispravka vrijednosti 2.000 KM) i dugoročna potraživanja bruto/neto vrijednosti 272.561 KM.

Dugoročne plasmane čine akcije i učešća u kapitalu neto vrijednosti 1.802.103 KM (bruto vrijednost 1.804.103 KM i ispravka vrijednosti 2.000 KM) i dugoročni zajmovi bruto/neto vrijednosti 596.222 KM.

Akcije i učešća u kapitalu se odnose na akcije u JP „Komus“ (57.116 KM), „Prečistač otpadnih voda“ (80.000 KM), „Vodovod“ (1.642.487 KM), JP „Bilećastan“ (5.500 KM), JZU Dom zdravlja „Sveti Luka“ (2.000 KM) i osnivačke uloge ustanova čiji je osnivač Opština (15.000 KM). Po otvaranju stečajnog postupka u toku 2022. godine izvršena je korekcija vrijednosti akcija i učešća u kapitalu u JZU „Apoteka“ Bileća u iznosu od 2.000 KM.

Dugoročni zajmovi najvećim dijelom se odnose na sredstva na namjenskim računima kod „Bobar banke“ u likvidaciji, koja su shodno Odluci o priznavanju potraživanja likvidacionog upravnika (od 24.11.2015. godine) priznata u iznosu od 506.282 KM. Opština nije izvršila procjenu zajmova i korekciju istih kada postoji objektivni dokaz umanjenja vrijednosti sredstva u skladu sa članom 76. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike. Zbog navedenog precijenjeni su dugoročni zajmovi i finansijski rezultat ranijih godina u najmanjenem iznosu od 506.282 KM.

Dugoročna potraživanja se odnose na potraživanja za poreze kojima je produžen rok plaćanja evidentirana na osnovu Izvještaja iz jedinstvene evidencije o prijavljenim i uplaćenim porezima Poreske uprave Republike Srpske.

Nefinansijsku imovinu u stalnim sredstvima čine proizvedena stalna imovina neto vrijednosti 16.009.802 KM (bruto vrijednost 45.901.316 KM i ispravka vrijednosti 29.891.514 KM), neproizvedena stalna imovina neto vrijednosti 34.087.701 KM (bruto vrijednost 34.093.691 KM i ispravka vrijednosti 5.990 KM) i nefinansijska imovina u stalnim sredstvima u pripremi bruto/neto vrijednost 5.516.546 KM.

Proizvedenu stalnu imovinu čine zgrade i objekti neto vrijednosti 15.284.129 KM, postrojenja i oprema 716.134 KM, biološka imovina (višegodišnje ukrasno bilje) neto vrijednosti 9.970 KM i nematerijalna proizvedena imovina negativne neto vrijednosti 431 KM.

Neto vrijednost zgrada i objekata čine stambeni objekti za posebne socijalne grupe (248.398 KM), poslovni objekti i prostori (6.730.020 KM), saobraćajni objekti – putevi, vanjska rasvjeta, trotoari (5.789.186 KM) i ostali objekti - vodovodi, spomenici i dr. (2.516.525 KM).

Neto vrijednost postrojenja i opreme čine motorna i terenska vozila (463.446 KM), kancelarijska, komunikaciona, računarska i rashladna oprema (56.320 KM), oprema za obrazovanje, nauku, kulturu i sport (115.000 KM), vatrogasna i ostala specijalna oprema (67.773 KM) i ostala postrojenja i oprema (13.595 KM).

Neproizvedenu stalnu imovinu čini zemljište vrijednosti 34.087.701 KM. Vrijednost zemljišta iskazana u poslovnim knjigama Opštine nije usaglašena sa stvarnom vrijednošću koja je utvrđena popisom sa stanjem na dan 31.12.2022. godine.

Preporučuje se načelniku Opštine da obezbijedi da se:

- **izvrši procjena dugoročnih zajmova sa stanovišta njihove naplativosti i korekcija istih, shodno članu 76. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike i**
- **preispita knjigovodstvena vrijednost zemljišta iskazanog u konsolidovanom bilansu stanja Opštine.**

6.3.2. Pasiva

Poslovnu pasivu čine obaveze i ragraničenja u iznosu od 19.172.057 KM i vlastiti izvori u iznosu od 41.929.569 KM.

6.3.2.1. Obaveze i razgraničenja

Obaveze i razgraničenja čine kratkoročne obaveze i razgraničenja u iznosu od 7.123.411 KM i dugoročne obaveze i razgraničenja u iznosu od 12.048.646 KM.

Kratkoročne obaveze i razgraničenja se odnose na kratkoročne finansijske obaveze (940.860 KM), obaveze za lična primanja zaposlenih (1.925.997 KM), obaveze iz poslovanja u zemlji (2.550.526 KM), obaveze za rashode finansiranja i druge finansijske troškove (126.219 KM), obaveze za subvencije (228.316 KM), grantove (103.988 KM) i doznake na ime socijalne zaštite (168.979 KM), kratkoročna rezervisanja i razgraničenja (716.053 KM), kao i kratkoročne obaveze i razgraničenja iz transakcija između ili unutar jedinica vlasti (362.473 KM).

Kratkoročne finansijske obaveze najvećim dijelom se odnose na obaveze po osnovu emitovanih obveznica (132.017 KM) i dugoročnih zajmova koji dospijevaju na naplatu do godinu dana – kredit „Nova banka“ a.d. Banja Luka (233.191 KM), „NLB Razvojna banka“ a.d. Banja Luka (131.420 KM) i kredit „UniCredit Bank“ a.d. Banja Luka (441.932 KM).

Obaveze za lična primanja zaposlenih se odnose na obaveze za bruto plate i bruto naknade troškova i ostalih ličnih primanja zaposlenih u Opštinskoj upravi (1.135.638 KM) i kod nižih budžetskih korisnika (790.359 KM).

Obaveze iz poslovanja u zemlji najvećim dijelom se odnose na obaveze prema dobavljačima za nabavku robe i usluga (2.256.725 KM) i obaveze prema fizičkim licima (146.543 KM). Obaveze iz poslovanja precijenjene su u najmanjem iznosu od 19.800 KM, a potcijenjene su obaveze za doznake u istom iznosu, jer obaveze po osnovu stipendija studentima (septembar-decembar 2022. godine) nisu evidentirane u skladu sa članom 81. Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike.

Kratkoročna rezervisanja i razgraničenja najvećim dijelom se odnose na dugorono razgraničene prihode koji dospijevaju do godinu dana (585.039 KM).

Kratkoročne obaveze i razgraničenja iz transakcija između ili unutar jedinica vlasti najvećim dijelom se odnose na obaveze prema entitetu (99.491 KM), jedinicama lokalne samouprave (259.068 KM) i fondovima obaveznog socijalnog osiguranja (210 KM) za poreze, doprinose i neporeske prihode prema zapisnicima iz poreskog knjigovodstva.

Dugoročne obaveze i razgraničenja se odnose na dugoročne finansijske obaveze (6.081.529 KM), dugoročna rezervisanja i razgraničenja (1.534.479 KM) i dugoročne obaveze i razgraničenja iz transakcija sa drugim jedinicama vlasti (4.432.638 KM).

Dugoročne finansijske obaveze se odnose na dugoročne obaveze po emitovanim obveznicama 2022. godine u svrhu izmirenja obaveza prema Poreskoj upravi Republike Srpske i obaveza prema dobavljačima (4.167.983 KM), kreditnom zaduženju 2013. godine kod „Nove Banke“ a.d. Banja Luka (228.759 KM), kod „NLB Razvojne banke“ a.d. Banja Luka 2015. godine (261.692 KM) i kreditnom zaduženju 2018. godine kod „UniCredit Bank“ a.d. Banja Luka (1.423.095 KM). Navedeni dugoročni krediti zaključeni su na period od 10 godina.

Dugoročna rezervisanja i razgraničenja najvećim dijelom se odnose na uplatu sredstava od MH „ERS“-MP a.d. Trebinje ZP „Hidroelektrane na Trebišnjici“ a.d. Trebinje (1.303.812 KM) na ime koncesione naknade za potopljeno zemljište u svrhu proizvodnje električne energije. Avansna uplata sredstava Opštini izvršena je 2015. godine u iznosu od 2.000.000 KM shodno zaključenom Protokolu o trajnom rješavanju problema JP „Vodovod“ a.d. Bileća, kao i 2019. godine u iznosu od 1.000.000 KM shodno Sporazumu o akontativnoj uplati navedene koncesione naknade. Preostali dug shodno Sporazumu o izmirenju duga koji je zaključen 01.07.2022. godine izmiriće se u 60 mjesečnih rata (pet godina), s tim da se uplata rate mora izvršiti u roku od četiri dana od datuma uplate sredstava Opštini na ime koncesione naknade.

Dugoročne obaveze i razgraničenja iz transakcija sa drugim jedinicama vlasti se odnose na obaveze po kreditu Evropske investicione banke za projekat „Vodovod i kanalizacija u Opštini Bileća“.

Preporučuje se načelniku Opštine da obezbijedi da se klasifikacija obaveza za doznake vrši u skladu sa članom 81. Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike.

6.3.2.2. Vlastiti izvori sredstava

Vlastiti izvori iskazani su u iznosu od 41.929.569 KM, a čine ih trajni izvori sredstava, rezerve, finansijski rezultat ranijih godina i finansijski rezultat tekuće godine.

Trajni izvori sredstava iskazani su u iznosu od 42.305.486 KM.

Rezerve su iskazane u iznosu od 175.202 KM, a odnose se na rezerve formirane u ranijem periodu (prije 01.01.2017. godine).

Finansijski rezultat ranijih godina iskazan je u iznosu od 734.562 KM, a po nalazu revizije precijenjen je za 873.269 zbog neizvršene korekcije kratkoročne finansijske imovine i razgraničenja, zaliha sitnog inventara i dugoročnih zajmova (tačke 6.3.1.1. i 6.3.1.2. izvještaja).

Finansijski rezultat tekuće godine iskazan je u negativnom iznosu od 1.285.681 KM.

6.3.3. Vanbilansna evidencija

pozicije vanbilansne aktive i pasive iskazane su u iznosu od 11.849.219 KM, a odnose se na garanciju Vlade Republike Srpske po kreditnom zaduženju 2018. godine kod „Unicredit Bank“ a.d. Banja Luka (3.000.000 KM), odobrene nepovučene kredite – kredit Evropske investicione banke (456.937 KM) i ostalu vanbilansnu aktivnu i pasivu (8.392.282 KM), a ista se najvećim dijelom odnosi na vrijednost glavnog kolektora (7.916.786 KM) koji shodno Odluci Skupštine opštine od 2018. godine koristi JP „Prečistač otpadnih voda“ d.o.o. Bileća i priznat je kao nekretnina u poslovnim knjigama istog.

6.4. Bilans novčanih tokova

U Konsolidovanom bilansu novčanih tokova iskazani su prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti u iznosu od 8.986.611 KM, investicionih aktivnosti 30.351 KM i prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja u iznosu od 4.301.000 KM. Odlivi gotovine iskazani su po osnovu

odliva iz poslovnih aktivnosti u iznosu od 12.147.486 KM, investicionih aktivnosti 433.187 KM i aktivnosti finansiranja u iznosu od 729.013 KM.

Neto povećanje gotovine i gotovinskih ekvivalenata iskazano je u iznosu od 8.276 KM, po osnovu negativnog novčanog toka iz poslovnih aktivnosti (3.160.875 KM) i investicionih aktivnosti (402.836 KM) i pozitivnog novčanog toka iz aktivnosti finansiranja (3.571.987 KM). Stanje gotovine na početku perioda iznosi 30.313 KM, a na kraju perioda 38.589 KM.

Bilans novčanih tokova sačinjen je u skladu sa članom 42. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika i zahtjevima MRS JS 2 - Izvještaj o novčanim tokovima.

6.5. Vremenska neograničenost poslovanja

U Napomenama uz konsolidovane finansijske izvještaje Opštine za 2022. godinu nisu objelodanjene informacije vezano za stalnost poslovanja, što nije u skladu sa zahtjevom MRS JS 1 - Presentacija finansijskih izvještaja (paragraf 15. c) i 38.).

6.6. Potencijalna imovina i potencijalne obaveze

U Napomenama uz konsolidovane finansijske izvještaje objelodanjeno je da se protiv Opštine vodi 20 parničnih predmeta, po osnovu poništenja upravnog akta (rješenja) o neraspoređenosti, prestanku radnog odnosa i naplate potraživanja (odbornička naknada i dr.). Takođe, Opština je izvršenik u izvršnim postupcima koji se u kontinuitetu vode zbog naplate potraživanja iz radnog odnosa (tražioci izvršenja su zaposleni Opštine).

6.7. Napomene uz finansijske izvještaje

Opština je sačinila Napomene uz konsolidovane finansijske izvještaje za 2022. godinu koje pružaju osnovne informacije o Opštini, zakonsko-pravnoj osnovi za izradu izvještaja, računovodstvenoj osnovi i primijenjenim računovodstvenim politikama. Međutim, nisu prezentovane informacije vezano za:

- stalnost poslovanja u skladu sa MRS JS 1 - Presentacija finansijskih izvještaja (paragraf 15. c) i 38.),
- obračunske prihode, primitke, transfere, strukturu trajnih izvora, obaveza za lična primanja, subvencije, grantove i doznake, kao i strukturu budžetskih pozicija (neporeskih prihoda, rashoda za lična primanja zaposlenih i rashoda po osnovu korišćenja robe i usluga) u skladu sa članom 46. stav (4. i 5.) Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika,
- korisni vijek upotrebe ili korišćene stope amortizacije, bruto knjigovodstvenu vrijednost i akumuliranu ispravku vrijednosti na početku perioda, kao i usklađivanje knjigovodstvene vrijednosti na početku i kraju perioda za svaku klasu nekretnina, postrojenja i opreme, te nematerijalne imovine u skladu sa MRS JS 17 - Nekretnine, postrojenja i oprema (paragraf 88. c), d) i e) i MRS JS 31 - Nematerijalna imovina (paragraf 117. a), c) i e).

Preporučuje se načelniku Opštine da obezbijedi da se u Napomenama uz konsolidovane finansijske izvještaje objelodanjuju informacije u vezi stalnosti poslovanja i druge značajne informacije, shodno članu 46. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika i zahtjevima MRS JS 1 - Presentacija finansijskih izvještaja i drugih relevantnih standarda.

Revizijski tim

mr Danijela Tepić, s.r.

Konstantin Pavlović, s.r.